

Marjaliisa Siira:

UUSIA TUULIA JA VASTATUULIA LATINALAISESSA AMERIKASSA

”Latinalaisessa Amerikassa on menneillään merkittävä yhteiskunnallinen muutosprosessi. Mitään tällaista siellä ei ole tapahtunut koskaan aikaisemmin.”

- Näin sanoi äskettäin elokuvaohjaaja **Oliver Stone**, joka haastatteli pari vuotta sitten seitsemää maanosan presidenttiä tehdessään dokumenttia ”South of the Border”. Uhratkaa, ystävät hyvät, 6 minuuttia aikaa ja kuunnelkaa, miten BBC:n arvoisa toimittaja häiriköi ja tarjoilee omia ennakkoluulojaan, kun Oliver Stone yrittää puhua tiukkaa asiaa – ja saakin sanottua jotain oleellista. http://news.bbc.co.uk/today/hi/today/newsid_8840000/8840578.stm

Alustukseni Varparannan rauhanakatemiassa 30.7.2010 oli PowerPoint -esitys, joten siinä oli vain alustuksen runko ja jäsentely – varsinaisen alustuksen pidin vapaasti ilman paperia. Näin ollen alla oleva runko on paljolti ”ilman lihaa luiden ympärillä”, valitan.

Perustin Latinalaisen Amerikan solidaarisuusverkoston elokuussa 2007 kolmen kaverin kanssa. Yksi heistä on venezuelalainen Gustavo Garcia, joka joutui 1960-luvulla pakenemaan kotimaastaan brutaalia sotilashallintoa ja päätyi Suomeen noin 35 vuotta sitten. Olimme kyllästyneitä suomalaisen median epätarkkuuksiin, outoihin painotuksiin, negatiivisten lasien läpi suodatettuun näkökulmaan ja suoranaisiin valheisiin ko. maanosasta uutisoitaessa.

Olemme tähän mennessä tuottaneet verkkojulkaisuumme www.latamsolidaarisuus.net lähes 400 uutista, artikkelia ja historiikkia 20 eri Latinalaisen Amerikan maasta. Olemme seuranneet hyviä edistyksellisiä muutosprosesseja solidaarisuuden näkökulmasta. Huonot uutiset olemme jättäneet valtamedialle, joka uutisoikin yleensä vain niitä unohtaen kaiken hyvän, mitä maanosassa tapahtuu. Lähteinä käytämme Latinalaisen Amerikan omia uutistoimistoja ja kansainvälisiä solidaarisuussivustoja. Suomalaista valtamediaa emme käytä lähteenä

Tarkempia tietoja saatte näistä uusista tuulista verkkojulkaisustamme. Suosittelen tutustumista – siellä se alustukseni on! Etusivun oikeasta laidasta voi valita maan, johon haluaa tarkemmin tutustua.

A. TAUSTAA eli mistä tilanteista lähdettiin:

- alue on USA:n ”takapiha”
- Sotilasdiktatuurit, yli 50 vallankaappausta
- School of Americas (SOA) kouluttaa diktaattoreille joukkoja
- Vasemmistolaiset sissiliikeet
- Uusliberalismin koelaboratorio ==> talousromahdukset, jättivelat

TAUSTAA 2, esimerkkinä Ecuador:

- *”Correan voitettua presidentinvaalit 2007 päättyi maan historian syvimpään taloudelliseen kriisiin ajanut uusliberaali kausi, jonka seurauksena ulkomaanvelka paisui sellaisiin lukemiin, että maa käytännössä menetti suvereniteettinsa. Kansainväliset järjestöt kuten maailmanpankki ja IMF sanelivat politiikan sisällöt ja Ecuadorille laadittiin mantereen uusliberaalin perustuslaki. Tämän presidentti Correan sanoin ”pitkän ja synkän uusliberaalin yön” seurauksena köyhyys lisääntyi siinä määrin, että jopa kolmasosa maan väestöstä joutui lähtemään siirtolaiseksi Yhdysvaltoihin tai Eurooppaan. Köyhyyttä ja siirtolaisuutta lisäsi se, että maa menetti kansallisen valuuttansa suuren ja siirtyi*

käyttämään Yhdysvaltain dollaria, joka johti rajuun hintojen nousuun.”
(www.latamsolidaarisuus.net)

2000-luvun edistykselliset presidentit ja hallitukset saivat perintönä ylivelkaantuneet, uusliberalistisen talouspolitiikan romuttamat valtiot ja vihaisen kansan.

B. UUSIA TUULIA 2000-LUVULLA

1. [Pink Tide](#) – vasemmistökäännö

Irti riistosta => luonnonvarojen kansallistaminen

2. Irti USA:n holhouksesta => itsenäinen poliittinen ja taloudellinen integraatio

Irti uusliberaalista talouspolitiikasta => omat kehityspankit, julkisen sektorin kasvattaminen

3. Kohti tasa-arvoa => uudet perustuslait

4. Irti yksinapaisesta maailmasta => etelä-etelä -yhteistyö (BRIC ym.)

Tämä uudet tuulet merkitsevät yhteiskunnallista muutosprosessia, jossa irtaudutaan yli 500 vuotta kestäneestä kolonialismista.

B.1 PINK TIDE, KOMMENTTEJA KARTTAAN 2007:

Hondurasissa tapahtui vallankaappaus 2009, joten se on sininen

El Salvadorissa voitti 2009 vanhan vasemmistolaisen sissiliikkeen pohjalle perustettu puolue FMLN, joten nähtäväksi jää, onko se punainen vai vaaleanpunainen

Guatemalassa voitti 2008 keskusta-vasemmistolainen koalitio, joten vaaleanpunaiseen sakkiiin menee

Peru on vain näennäisen vasemmistupuolueen hallinnassa, politiikka on täysin oikeistolaista, joten sininen väri paikallaan

Paraguayssa voitti 2008 keskusta-vasemmistolainen koalitio (piispa Fernando Lugo), joten vaaleanpunainen väri

Chilessä oikeisto voitti vaalit 2010, joten muuttui siniseksi

Pink Tide alkoi, kun Hugo Chavez voitti vaalit Venezuelassa ja aloitti presidenttikautensa vuonna 1999. Seuraavaksi voitti Brasilian työväenpuolueen Luis Ignacio Lula da Silva vaalit vuonna 2002, Nestor Kirchner Argentiinassa 2003, Tabaré Vasques Uruguayssa 2005, Michelle Bachelet Chilessä 2006, Evo Morales Boliviassa 2006, Manuel Zelaya (alunperin oikeistolainen, mutta politiikka vasemmistolaista) Hondurasissa 2006, Daniel Ortega Nicaraguassa 2007, Rafael Correa Ecuadorissa 2007, Fernando Lugo Paraguayssa 2008, Alvaro Colom Guatemalassa 2008 ja Maricio Funes El Salvadorissa 2009.

Presidentin valtakaudet ovat 4 – 6 vuotta ja niitä on vain 1 – 2, joten kaikki edistykselliset presidentit joutuvat syrjään 2010-luvulla. Joillekin kuten Chavezille, Moralesille ja Correalle lienee vaikea löytää yhtä karismaattista seuraajaa.

Jatkoa Pink Tidelle on kuitenkin jo tullut Argentiinassa 2008 ja Uruguayssa 2010, kun saman vasemmistokoalition edustaja on voittanut vaalit. Chilessä jatkoa ei tullut, vaan oikeisto voitti vaalit 2010. Ensi lokakuussa on merkittävät vaalit, kun Brasilian Lula ei voi enää asettua ehdolle. Työväen puolueen ehdokkaana on nyt nainen, Dilma Rousseff.

Edistyksellisten presidenttien vaalivoittojen taustalla on yleensä ollut laaja koalitio puolueita, kansanliikkeitä ja ay-liike, joskus jopa kirkko.

Esimekkinä Bolivia, jossa Evo Moralesin voiton taustalla oli MAS -joukkoliike:

”MAS (Liike kohti sosialismia) koostuu erilaisista vasemmistosuuntauksista, ay-liikkeestä ja kansanliikkeistä. Moralesin ydinkannattajat ovat kokaviljelijöitä ja aymara -intiaaneja. Sen poliittinen siipi edustaa entisiä guevaralaisia sissejä, trotskilaisia ja maolaisia militantteja ja heidän tukijoitaan taajamissa sekä maan keskiluokkaa” (www.latamsolidarisuus.net)

B.2 LUONNOVAROJEN JA AVAINALOJEN KANSALLISTAMINEN

Esimerkkinä Bolivia:

- maakaasu- ja öljytuotanto 82 %, kaivosteollisuus, vesivoimalat ja padot, puhelinliikenne (telecommunication), sähkön tuotanto, siirto ja jakelu, rautatiet (myös elvyttäminen), eläkerahastot, jalkapallon maajoukkue (FIFA ei suostu)

”Morales ilmoitti 6.1.2009, että loputkin uusliberalistisen politiikan aikana yksityistetyt luonnonvarat, muu kansallinen omaisuus ja yhtiöt palautetaan Bolivian kansalliseen hallintaan.”

B.3 ITSENÄINEN INTEGRAATIO

USA tarjoaa vapaakauppasopimuksia FTAA (Peru, Chile, tulossa Kolumbia), NAFTA (Meksiko), DR-CAFTA (Costa Rica, Dominican Republic, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua), mutta ne ovat vastatulessa Pink Tiden voimistuttua eivätkä nämä sopimukset enää tahdo levitä.

- Etelä-Amerikan oma integraatio: Mercosur + CAN

Unasur, kaikki maat

Karibian maat: CARICOM, SICA ym.

ALBA, yhteiskuntapoliittinen ja talousliitto (2004)

- Alueellinen yhteisvaluutta : sucre (ALBA-maat + Argentiina, Brasilia), käyttöön 1.7.2010
- 2011 uusi yhteenliittymä ilman USA:ta ja Kanadaa => CELAC

B.3.a ALBA – IRTI FINANSSIKAPITALISMISTA

- Jäsenet: Venezuela, Kuuba, Bolivia, Nicaragua, Dominica, Manuel Zelaya/Honduras, Ecuador, Saint Vincent ja Grenadinit, Antigua ja Barbuda = Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América, 2004

Kauppa ei perustu markkinalakeihin, vaan solidaarisuuden ja molemminpuolisen hyödyn periaatteille (Yo sí puedo)

yli 100 ohjelmaa on toteutettu eri maissa terveydenhuollon, koulutuksen, kulttuurin, energiatuotannon, ruoan, tietoliikenteen, kaivosteollisuuden ja rahoituksen aloilla

oma yhteisvaluutta Sucre – tavoitteena riippumattomuus dollarista ja finanssikapitalismin romahduksista

B.3.b CELAC 2011

- Kaikki Amerikan mantereeseen ja Karibian valtiot paitsi USA ja Kanada (yhteensä 32) - päätös 7/2010
- Johtokaksikko: Chile + Venezuela
- Pettymys OAS:n toimintaan, erityisesti Hondurasin kaappauksen suhteen

...employed language rarely if ever seen in OAS documents: “the need to carry out efforts to advance towards... political, economic, social and cultural integration”, “we reaffirm our commitment to the defense of sovereignty and the right of each state to constitute its own political system...”

Pitkä tie itsenäisyyteen – Le Monde Diplomatique'in 2009 julkaisema kartta, ilmestynyt Maaailmanpolitiikan Atlaksessa (tämän jälkeen Honduras ja Chile ovat kääntyneet oikealle ja El Salvador vasemmalle)

B.4 IRTI UUSLIBERAALISTA TALOUSPOLITIIKASTA

- Irtautuminen IMF:stä ja Maailmanpankista (Argentiina)
- Etelän pankki, ALBAN pankki, sucre
- Julkisen sektorin kasvattaminen, terveydenhuolto, sosiaaliturva
- Nälkä Nolla (Brasilia, Nicaragua), ruoan subventio
- Valtion ruokakaupat (11,6 milj. venezuelalaista)
- Koululaisten tukiraha, eläkkeet yli 60 v. (Bolivia)
- maata köyhille maattomille

Taustalla edistyksellinen, tasa-arvoinen ja uusliberalismin vastainen perustuslaki (Bolivia, Ecuador, Venezuela)

”Peruspalvelujen tulisi olla ihmisoikeus kaikkialla maailmassa.” (Evo Morales)

”Latinalaisessa Amerikassa on poliittis-sosiaalisia suunnitelmia, jotka asettavat ensi sijalle kansojen hyvinvoinnin ylikansallisen makrotalouden sijaan. Perustuslaillisten kansankokousten luominen Boliviassa, Ecuadorissa ja Venezuelassa vanhentuneitten ja demokratian vastaisten perustuslakien korvaamiseksi uusilla on tie, jota toisten alueen maitten tulisi seurata”. - Humanistiliikkeen kokous 2008

C. VASTATUULIA

- Kansainvälinen valtamedia
- Sisäinen oppositio, vanha eliitti
- USA:n intressit + sotilaallinen läsnäolo
- USAID ym. opposition rahoitus
- Vallankaappaus Hondurasissa 2009, hallitusten horjuttaminen
- Oikeisto-oppositio voittaa vaalit (Chile 2010)
- Katolinen kirkko

Kaikissa Lat.Am. maissa media on pääosin vanhan vauraan eliitin hallussa

Karismaattisten johtajien kausi päättyy 2010-luvulla – jääkö mitään pysyvää?

=> mietintämyssyyn

lisää tietoa: www.latamsolidaarisuus.net